Aivo-selkäydinnesteen näytteenottojärjestys

Aivo-selkäydinnestenäyte otetaan steriileihin lisäaineettomiin kierrekorkillisiin koeputkiin, kuten valkokorkkinen Vacuette Premium 4 ml, ja bakteeriviljelyssä myös huoneenlämpöisille suklaa- ja verimaljoille. Jokaista tutkimusta varten näyte otetaan erilliseen putkeen tai astiaan tutkimusohjekirjan mukaisesti (Huom. joitakin tutkimuksia varten tarvitaan useita putkia, esim. Li-Alzheimnäyte otetaan kahteen putkeen). Li-Spektriä varten näyte suojataan valolta käyttäen joko alumiinifoliota tai tummaa näytteenottoputkea. Infektiota selviteltäessä otetaan talteen varanäyte, pyyntö: -MikrX, 54049.

Aivo-selkäydinnestenäytteen ottaa lääkäri yleensä ns. lumbaalipunktiolla L3-4 tai L4-5 -nikamavälistä huolellista aseptiikkaa noudattaen. Näytteenottajien tulee käyttää maskia näytteenoton ajan. Kaikkiin näytteenottoputkiin tiputetaan likvoria 0,5–3 ml tutkimuspyynnöistä riippuen, minkä jälkeen putket suljetaan. Tiputetun tilavuuden voi laskea tipoista, joiden tilavuus on käytetystä neulan koosta riippuvainen. Merkitse putkiin numerolla putkien ottojärjestys (0, 1, 2, 3…). Näytteenoton jälkeen näyteputket merkitään pyyntötarroilla Taulukon 1 mukaisessa järjestyksessä. Jos näytettä on vähän, hoitava lääkäri priorisoi tutkimusten tärkeysjärjestyksen ja konsultoi tarvittaessa laboratoriota, joka auttaa määrittämään, mitä saadusta näytemäärästä voidaan tutkia.

Muista täyttää lähetteen KLIINISET TIEDOT (näytteen laatu ja ottokohta, työdiagnoosi ja antimikrobiaalinen lääkitys) huolellisesti.

Kaikki putket on toimitettava heti näytteenoton jälkeen laboratorioon. Katso ISLABin tutkimusohjekirjasta kunkin tutkimuspyynnön mukaiset oikeat säilytys- ja lähetysohjeet.

Taulukko 1. Laboratorion suosittelema näytteenottojärjestys aivo-selkäydinnestetutkimuksille.

	Tutkimus	Näytemäärä	Lisätietoa
0	Ns. hukkaputki		Ei lähetetä laboratorioon. Otetaan kontaminaation välttämiseksi ennen Li-BaktVi -näytettä ja likvorin solujen tutkimista.
1	Li-BaktVi, 1154	ks. lisätietoa-sarake	Huoneenlämpöisille suklaa- ja verimaljoille tiputetaan suoraan neulasta 2 tippaa likvoria sekä 10–20 tippaa koeputkeen. **Shuntti-infektiota** epäiltäessä katso näytteenotto-ohje Pu-BaktVi1, 3491.
2	Li-MikrNhO, 54329	0,5–1 ml	Varottava näytteen kontaminaatiota.
3	Li-Gluk, 1470	0,5 ml	Näyte toimitetaan kylmävaraajaan käärittynä (geelipussi) välittömästi laboratorioon.
4	Li-Prot, 2514	0,5 ml	
5	Li-Alb 1027	0,5 ml	
6	Li-Solut, 2655	1–2 ml (min 0,5 ml)	Toimitetaan välittömästi huoneenlämmössä laboratorioon.
7	Li-Blastit, 1190	1 ml	Toimitetaan välittömästi huoneenlämmössä laboratorioon.
8	Li-ACE, 3426	1 ml	
9	Li-ADA, 3661	0,5 ml	
10	Li-Aminoh, 1059	0,5 ml	Näyte otetaan kylmään putkeen, joka toimitetaan kylmävaraajaan käärittynä (geelipussi) välittömästi laboratorioon. Sentrifugoidaan puolen tunnin kuluessa, ja kirkas selkäydinneste pakastetaan.
11	Li-B2Miglo, 1170	1 ml	
12	Li-IgG-Ind, 3450	1 ml	Samanaikaisesti tehtävä P-Alb (4586) ja P-IgG (4828) –pyynnöt (plasmanäytettä varten kaksi 5 ml Li-hepariiniputkea).
13	Li-IgLcK-I, 6816	1 ml	Samanaikaisesti otettava S -hsLCK-V (24105) -näyte (5 ml seerumigeeliputki), jolle tehtävä erillinen pyyntö.
14	Li-Alzheim, 13080	2 x 0,5 ml	Näyte otetaan kahteen polypropyleeniputkeen (Sarstedt REF no. 72.608 ja korkki REF 65.716 tai Sarstedt putki REF 72.694). Näyte tiputetaan suoraan putkiin.
15	Li-Laktaat, 2186	0,2 ml	Näyte otetaan kylmään putkeen ja toimitetaan kylmävaraajaan käärittynä (geelipussi) välittömästi laboratorioon.
16	Li-OreksA, 4943	1 ml	Näyte pakastetaan välittömästi ja lähetetään pakastettuna. Jos näytteessä on silmin nähden punasoluja, suositellaan sentrifugointia ja erottelua ennen pakastamista.
17	Li-Pyruv, 4853	1–1,5 ml	Näyte otetaan kylmään putkeen ja toimitetaan kylmävaraajaan käärittynä (geelipussi) välittömästi laboratorioon. Verinen näyte sentrifugoidaan kylmässä ennen pakastusta.
18	Li-Spektri, 2664	1,5 ml	Näyte suojattava valolta, kääri putki folioon. Toimitetaan välittömästi laboratorioon. Samanaikaisesti pyydettävä tutkimukset P -Bil (4592) ja S -Prot (2516).
19			**Mikrobiologiset nukleiinihappo-osoitukset, vasta-ainetutkimukset ja antigeeninosoitukset sekä kemian ja hematologian erityistutkimukset.** Katso ISLABin ohjekirjasta tutkimuspyyntökohtaiset näytemäärät sekä muut tiedot.
Viim.	-MikrX, 54049	1–3 ml	Näytteet säilytetään 1 vuoden ajan laboratoriossa -20 ºC.